

Σκέψεις για την τροφή,
τροφή για σκέψεις,
θερμιδική ενέργεια για δράση!

Η οικονομική κρίση που βιώνουμε φέρνει στα όρια της εξαθλίωσης μεγάλα κομμάτια του πληθυσμού και αποκαλύπτει με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο τις μεθόδους αύξησης της κερδοφορίας και υπέρβασης των - εγγενών προς τον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής και ανάπτυξης- κρίσεων.

Πρόκειται για την ωμή εφαρμογή εκ μέρους των κυρίαρχων της κοινωνικής ευγονικής που ποτέ δεν έλειψε από τα συρτάρια των σχεδιασμών της οικονομικής και πολιτικής ελίτ που ασκεί την εξουσία. Σ' αυτή τη γη δεν χωράμε όλοι. Κάποιοι-πολλοί- περισσεύουν, αποτελώντας ένα φορτίο που ο καπιταλισμός θεωρεί ζημιογόνο και, ως τέτοιο, ασύμφορο στην αναπαραγωγή του.

Αν δούμε την ιστορία της ανάπτυξης του καπιταλισμού όχι μόνο στα στενά όρια της ευρώπης και της βόρειας αμερικής, διαβάζουμε τις σελίδες μιας αέναης γενοκτονίας λαών που καταδικάστηκαν σε οικονομικές εξαρτήσεις, λεηλασία των φυσικών τους πόρων, αρρώστιες, λιμοκτονίες, πολέμους. Έφτασε η ώρα αυτό το μοντέλο να εισαχθεί και στη γηραιά ευρώπη, αρχής γενομένης από τις παρυφές της, τις νότιες και ανατολικές «επαρχίες» της. Ο νεοφιλελευθερισμός, αυτή η άγρια καπιταλιστική λεηλασία της φύσης και της ζωής μας έχει πολύ συγκεκριμένες στρατηγικές, επιδιώξεις και νομοθετικά και εκτελεστικά επιτελεία για να υλοποιηθούν οι πολιτικές και οικονομικές επιλογές των κυρίαρχων.

Σε τέτοια λοιπόν συγκυρία ξεδιπλώνονται μια σειρά από κινήσεις που μεταβάλλουν συθέμελα –ανάμεσα στα υπόλοιπα πεδία- τους όρους ύπαρξης και επιβίωσης των φτωχών και φτωχοποιούμενων κομματιών της ελληνικής επικράτειας.

Κομβικό αναδεικνύεται, όπως είναι φυσικό, το θέμα της τροφής. Στα διεθνή χρηματιστήρια των προϊόντων που σχετίζονται μ' αυτήν αποφασίζεται καθημερινά η φυσική εξόντωση από πείνα ολόκληρων πληθυσμών αφού αυτό που ενδιαφέρει είναι η μεγιστοποίηση του κέρδους με τη συγκέντρωση των αποθεμάτων αλλά και των αναμενόμενων σοδειών σε λόμπυ που προκαλούν τεχνητές ελλείψεις, ανεβοκατεβάζουν τις τιμές και διαχειρίζονται με πολλαπλούς αποκλεισμούς την πρόσβαση ή όχι στην τροφή αλλά και την ποιότητά της. Αντάμα πάει και το σύμπλεγμα των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην έρευνα, στην παραγωγή και στη διακίνηση των ειδών διατροφής. Αυτά τα πολλαπλά συμφέροντα, συχνά αντικρουόμενα, εκφράζονται στο επίπεδο των νομοθετικών επιλογών που λαμβάνουν οι κατά τα λοιπά δημοκρατικά εκλεγμένες κυβερνήσεις ώστε να υλοποιηθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο οι ανάγκες των κεφαλαιοκρατών για διατήρηση και αύξηση της κερδοφορίας τους.

Στα καθ' ημάς το τελευταίο διάστημα παρατηρείται στο πεδίο της τροφής μια σειρά καταγιστικών παρεμβάσεων λόγω των οποίων εμείς οι φτωχοί και τα παιδιά μας θα αποτελέσουμε απλώς παράπλευρες απώλειες, στατιστικά νούμερα

υποσιτιζόμενων, ασθενών εξαιτίας της κακής διατροφής (ποσοτικά και ποιοτικά) ως αποδέκτες των σκουπιδιών που προτίθενται να μας πετάνε για φαγητό...

Η ευρώπη άνοιξε τις πόρτες της στα μεταλλαγμένα. Η καλλιέργειά τους εναπόκειται στην απόφαση των εθνικών κυβερνήσεων. Εθνικά υπερήφανες παρακολουθήσαμε τις κοπιώδεις προσπάθειες του έλληνα υπουργού περιβάλλοντος κ. Μανιάτη που πέτυχε να προωθήσει -ως καλός έμμισθος κολοσσών όπως η Monsanto- την αναθεώρηση της σχετικής ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Γιατί όπως και η ινδία, έτσι και η Ελλάδα πρέπει να έχει τους αυτοκτονημένους της αγρότες, σωστά; Τι σημασία έχει η επιμόλυνση από τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς των υπόλοιπων φυτών, η απόλυτη εξάρτηση και ο επακόλουθη εξαφάνιση των μικρών αγροτών από τις εταιρείες μεταλλαγμένων, ο υποσιτισμός εκατομμυρίων ανθρώπων μπροστά στα κέρδη του λόμπυ της βιοτεχνολογίας; Λοιπόν ήρθε η ώρα να φτιαχτούν πολλές μικρές ινδίες στα όρια της ευρωπαϊκής ηπείρου γιατί αυτό υπαγορεύει το επιχειρηματικό συμφέρον.

Επιπλέον προχωρά με σταθερά βήματα η μετατροπή της πρωτογενούς αγροτικής παραγωγής σε «επιχειρηματική γεωργία» πράγμα που σημαίνει το τέλος των ανεξάρτητων μικροπαραγωγών. Επιδιώκεται έτσι συγκέντρωση των μικρών κλήρων και υπαγωγή τους στην Αγροτική Ανώνυμη Εταιρεία, μετατροπή των κατόχων τους είτε σε μετόχους είτε σε μισθωτούς εργάτες γης, εντατική εκμετάλλευση μέσω των μονοκαλλιεργειών των φυσικών πόρων και του εδάφους, συρρίκνωση της ίδιας της παραγωγικής βάσης και της βιοποικιλότητας μέσα από κεντρικούς κοινοτικούς σχεδιασμούς (από τα σιτηρά λόγω χάρη που ενδημούσαν μέχρι τη δεκαετία του '50 στην Ελλάδα ως ντόπιες ποικιλίες προσαρμοσμένες στο κλίμα, με ανοχή στις ασθένειες και μικρές απαιτήσεις σε νερό και φυτοφάρμακα, έχει διασωθεί στις μέρες μας μόλις το 2%-3%). Τα προϊόντα παράγονται όχι με άξονα τις ανάγκες και τη διατροφική αυτάρκεια του ντόπιου πληθυσμού αλλά τις εξαγωγές, την δε επεξεργασία και διακίνησή τους αναλαμβάνουν ολιγοπώλια.

Είναι χαρακτηριστικές οι διεργασίες που καταγγέλλονται από το επιμελητήριο Μεσσηνίας και αφορούν τον τομέα του ελαιολάδου. Ο ΣΕΒ και η Εθνική Τράπεζα χρηματοδότησαν την εταιρεία McKinsey για την εκπόνηση μελέτης βάσει της οποίας υποβλήθηκε από την ελληνική πλευρά στο Eurogroup του Μάη 2014 το «Σχέδιο Ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας τα επόμενα 10 χρόνια». Η μελέτη αυτή εισηγείται λοιπόν τον έλεγχο του συνόλου της γεωργικής παραγωγής στην Ελλάδα από 5 ή 6 μεγάλες εταιρείες. Ενδεικτικά προτείνεται η λειτουργία 2 ή 3 ελαιοτριβείων σε κρήτη και Πελοπόννησο, γιγαντιαίων σε μέγεθος ώστε να απορροφούν το σύνολο της παραγωγής, έναντι των 1200 που υπάρχουν σήμερα με ετήσια παραγωγή 500 τόνων λάδι το καθένα. Σε άλλο σημείο προβλέπεται η συσκευασία όλων των φρούτων και λαχανικών να γίνεται από 2 ή 3 μεγάλες μονάδες συσκευασίας στην κεντρική και βόρεια Ελλάδα καθώς και στην Πελοπόννησο. Τέλος προτείνεται η διακίνηση των αγροτικών προϊόντων να γίνεται από μία και μοναδική εταιρεία, με την επωνυμία «Greek Foods Company» (όχι, δεν είναι τυχαίος ο συνειρμός με την διαβόητη United Fruit Company – μετέπειτα Chiquita-που αιματοκύλισε κυριολεκτικά στα πλαίσια της επιχειρηματικής της δραστηριότητας το σύνολο της αμερικανικής ηπείρου. Τα μεγέθη σαφώς δεν συγκρίνονται αλλά οι πρακτικές αντιγράφονται με επιμέλεια. Χρειαζόμαστε ως μοχλό ανάπτυξης νέες «μανωλάδες» και μπορούμε να τις φτιάξουμε). Είναι φανερό η μεθόδευση του ελέγχου της διατροφής σε όλη

την αλυσίδα παραγωγής της από λίγες μεγάλες εταιρείες πράγμα που σημαίνει όχι μόνο την επιβολή του είδους των προϊόντων και των τρόπων καλλιέργειας σε τεράστια κλίμακα, την πτώση της ποιότητάς τους αλλά και την απόλυτη εξαφάνιση κάθε ίχνους σχετικής διατροφικής επάρκειας σε βασικά είδη διατροφής (είναι χαρακτηριστικό ότι μέσα σε 30 χρόνια η Ελλάδα κατέληξε από το σημείο θετικού εμπορικού ισοζυγίου να εισάγει σήμερα πάνω από το 40% των τροφίμων που καταναλώνει). Επιπλέον θεωρούμε ότι εργασιακά τέτοιος συγκεντρωτισμός δεν μπορεί να λειτουργήσει παρά μόνο με την μετατροπή των εδαφών λειτουργίας αυτών των εταιρειών σε Αποκλειστικές Οικονομικές Ζώνες, δηλαδή σε χώρους άγριας εκμετάλλευσης των εργαζομένων, με αδιαφανές και απροσδιόριστο νομικό καθεστώς κατά τα πρότυπα των εργασιακών συνθηκών που οδήγησαν την κινεζική οικονομία στην θεαματική της ανάπτυξη. Εργαζόμενοι αναλώσιμοι, εργατικά ατυχήματα που ουδείς ενδιαφέρεται να αποτρέψει, αμοιβές κυριολεκτικά πείνας, άθλιες συνθήκες διαβίωσης, μηδενικά εργατικά δικαιώματα. Καλώς ήρθατε στα στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας του 21^{ου} αιώνα. Βλέπετε τα κάθε λογής στρατόπεδα συγκέντρωσης δεν προορίζονται μονάχα για τους μετανάστες...

Στον κύκλο που αδρά σκιαγραφήσαμε τελευταίο αλλά κρίσιμο παραμένει το ζήτημα της διάθεσης των αγροτικών προϊόντων. Καθόλα δυσλειτουργική, παράφωνα και επικίνδυνη για τον τύπο ανάπτυξης που εφαρμόζεται παραμένει η ανταρσία των δικτύων άμεσης διάθεσης των αγαθών στους καταναλωτές από τους ίδιους τους παραγωγούς. Στο σύντομο διάστημα της ζωής τους, τα δίκτυα αυτά αποτελούν μια επιθετική απάντηση όχι μόνο στον αποκλεισμό των φτωχών στρωμάτων από την ίδια την τροφή με τις χαμηλές τιμές που εξασφαλίζουν ως αποτέλεσμα της απουσίας των μεσαζόντων (αυτής της κλίμακας που λυμαίνεται με μαφιόζικους όρους τη διακίνηση των προϊόντων σε βάρος τόσο των παραγωγών όσο και των καταναλωτών) αλλά και με την οργανωτική τους δομή: αυτοοργάνωση, διάχυση της πρακτικής εμπειρίας, συλλογική διαχείριση των προβλημάτων που προκύπτουν, επαφή με χώρους αχαρτογράφητους μέχρι τότε από τον αστικό ιστό και δημιουργία σχέσεων και δεσμών μ' αυτούς. Παράλληλα η αυξανόμενη αξιοπιστία τους στη βάση της ποιότητας των προϊόντων πλάτυναν τη λαϊκή αποδοχή τους και ταυτόχρονα κατέστησαν σαφές και στους μικροπαραγωγούς πως αποτελούν μια βιώσιμη πρόταση για τη διάθεση των προϊόντων τους. Επιπλέον η αργή αλλά ορατή εμπλοκή των αγροτών/παραγωγών με πολιτικά σκεπτικά και συλλογικοποιημένες πρακτικές (διάθεση μέρους των προϊόντων τους σε δομές αλληλεγγύης, ζυμώσεις πάνω στον τρόπο παραγωγής και στις εργασιακές συνθήκες εντός των οποίων αυτός συντελείται) σηματοδοτεί τη δυνατότητα σύνδεσης κομματιών που παραδοσιακά αγνοούσαν το ένα το άλλο -πολλές φορές εχθρικά μεταξύ τους- και αναπαρήγαν τον κύκλο παραγωγής – πώλησης –κατανάλωσης στα πλαίσια της αγοραίας καπιταλιστικής λογικής.

Επομένως τα «παζάρια χωρίς μεσάζοντες» αποτελούν μια επικίνδυνη ρωγμή στο σώμα της καπιταλιστικής αγοράς όχι μόνο επειδή στερούν από αυτήν διόλου αμελητέα κομμάτια κερδοφορίας, όχι μόνο γιατί συνιστούν περιορισμένους έστω χώρους απώλειας του απόλυτου ελέγχου πάνω στην τροφή από τους κεφαλαιοκράτες αλλά και διότι στο έδαφός τους υπάρχει η δυνατότητα να αναπτυχθούν «ζιζάνια» ανταγωνιστικά στην «καπιταλιστική μονοκαλλιέργεια» σε επίπεδο κουλτούρας, αντιλήψεων, πρακτικών.

Για όλους λοιπόν τους παραπάνω λόγους προχώρησε η κυβέρνηση ουσιαστικά στην απαγόρευση της διεξαγωγής τους μέσα από τη νομοθεσία που «ρυθμίζει»

και «βάζει σε τάξη» το υπαίθριο εμπόριο για λογαριασμό εκλεκτών επιχειρηματιών και νεοφιλελεύθερων καπιταλιστών –μαφιόζων...

Κρίνουμε πως ήρθε η ώρα να μιλήσουν για τα δίκτυα αυτά οι χρήστες τους: να καταστήσουμε σαφές πως ικανοποιούν βασικές ανάγκες μας αλλά συνάμα με όρους πολύ διαφορετικούς από τα σκουπίδια που ενδεχομένως φτηνότερα μπορεί κάποια να αγοράσει από τα ράφια της κάθε είδους αλυσίδας σούπερ μάρκετ. Η υπεράσπισή τους είναι ένα ακόμα πεδίο για την ανάπτυξη δεσμών όχι στη βάση μιας γενικής και αόριστης αλληλεγγύης αλλά στη βάση κοινών συμφερόντων και μιας κριτικής στήριξης / συνδιαμόρφωσης πρακτικών που αναδύονται όταν οι φτωχοί αποφασίζουν να υπερασπιστούν τις ζωές τους...

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΚΟΥΖΙΝΑ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ, ιούνης 2014

